OTKUKANJE, OBIC AJ KARAŠEVAKA ZA DUR DEVDAN

marti, 26 mai 2015

Kao i drugi obi aji, i obi aj otkukanja ima u Klokoti u svoju specifi nost.

Za Đur evdan, postojala je tradicija da se obavezno jela hrana od janjeta i doma ica bi spremala tijesto od kojega se je pravio poseban kruh, poznat mještanima kao „kukavi ka“. Ovakav kruh je bio razli it od svakodnevnoga po tome što je bio okruglog oblika i sla eg okusa, a preko kruha bio je stavljen ispleteni vijenac od vrbe i svinduka (svinduk bi se stavljao kako bi ovce bile mlije nije). Vijenac se je ina e morao vu i zajedno s „kukavi kom“ i otkinuti kod „otkukanja“

Otkukanjem zapravo i zapo inje slavlje toga dana.
Doma ica ustaje rano ujutro na Đur evdan i skuha jelo koje posprema u košarice i onda cijela obitelj kre e prema salašu, mjestu gdje se otkukanje odvija. Iznad ulaza u „košaru“ (mjesto gdje spavaju ovce) okiti se zelenilom, vrbom ili pak gaborom, simbolima odganjanja od stoke svega što je zlo. Taj dio ki enja „košare“ obavlja onaj uku anin koji ujutro pusti ovce na pašu, gdje ih uva do oko 10:00, vrijeme kada ostali lanovi obitelji moraju ve biti kod salaša jer stado dolazi u staju. Mlje ne ovce budu mužene po povratku s paše, po prvi put i isto tada budu odbijeni janjci. Nakon toga slijedi „otkukanje“ i molitva prije ru ka, posve ena sv. Đur u i sv. Vendelinu, marvinskom pastiru, za o uvanje stoke.

Otkukanje je dio slavlja kojega najviše vole djeca, zato što oni tu imaju glavnu ulogu. Uhvati se u staji najmla a i najljepša ovca i jedno janje, koje mora biti obavezno ženskog roda, jer kažu naši stari da e tako možda izbje i ve i broj janjenja ovni a. I dok netko iz obitelji drži janje pri vrš eno uz ovcu, baka ili mama dodaju djeci kukavi ku s vjencem od vrbe, koji se stavi ispod ov ina i janjetova trbuha. Tradicija nalaže da one osobe koje vu u „kukavi ku“ moraju biti muškog i ženskog roda. Dok vu u objema rukama za „kukavi ku“ jedan glasno vi e „kuku“, a drugi „otkuku“ sve dok se ne otkine kruh i vijenac od vrbe. Onaj koji otkine najve i dio slatkoga kruha ali i vjenac od vrbe, pobjednik je. A stari kažu kako e idu e godine biti više janjeta muškog ili ženskog roda ovisno o rodu pobjednika „otkukanja“. Otkinuti vijenac od vrbe bio bi obi no vješen o štalsku gredu ispod strehe jer se je vjerovalo da e stoka tako biti zašti ena od vukova i drugih nepogoda. Tako er, prije ru ka molilo se je za dobar urod i zdravlje stoke.

U prošlosti se je na Đur evdan obavezno jela hrana od janjeta, kao paprikaš ili pak ispe eno janje u pe nici i napravili bi se doma i kola i „dlgi“ od oraha i maka. Danas se toga obi aja malo obitelji još drže. Ve ina nema stoku koju bi otkukala pa onda ne pe e „kukavi ku“ i niti ide kod salaša, ve ostaje kod ku e odmarati se, jer se na Đur evdan u našemu kraju, ne radi ni kod ku e ni u polju.

Evo kako još jedan lijep obi aj polako nestaje kod karaševskih Hrvata. Otkukanje je bio znak da se od toga dana zabranjivala paša za stoku po poljima i njivama sve do iza Miholjdana. Poslije podne, svaka obitelj bi krenula stadom ovaca k pastiru kojemu vodi stado na uvanje preko

ljeta. Stado bude u planinama ili pak u ravnicama, u „pusti“ sve do jeseni, kada se vra a svome domu. Neusporediva je slika nekadašnjih stada s brda i ravnica ovih naših krajeva, ostavljaju i svoju „košaru“ i salaš, na putu prema novome pašnjaku s tužnom slikom današnjih praznih pašnjaka. Raspitaju i se me u mještanima sela Klokoti o obi ajima za Đur evdan, jedna mi starija žena rekla, tužnim glasom, kako „neki put za Đur evdan, su se bileli bregove ovcami koje bleje putam dok stignu kod ov ara... sad jedva vidiš ovcu kod nas!“

Obi aji, unato mnoštvu praznovjernih elemenata koji imaju neki od njih, pripomogli su o uvanju naše tradicije i upoznavanju prošlosti Karaševaka na ovim prostorima. S druge pak strane, ti su dani bili posve eni dobrim odnosima obitelji i rodbine, to su bili dani iskrenog i zajedni kog druženja, dani posve eni i molitvi koja je razvijala vjeru i davala život na ovim prostorima.

Nadam se da obi aj otkukanja ne e izumrijeti i ostati samo u ljepom sje anju starijih osoba, ve dužni smo promovirati i o uvati tradicijsku baštinu naših predaka kako bismo je ostavili sljede im naraštajima, kao jedan vrlo važan segment našega postojanja na ovim prostorima.

Slavica Muselin